

Sammendrag

Formålet med strategiske miljøvurderinger (SEA) er å sørge for at miljøpåvirkning vurderes og er tilbørlig betraktes under av forberedelsen og godkjenningen av planer og programmer. Det fokuserer på forbedring av informasjonstilgang, og tilbyr flere muligheter for offentlig deltakelse i planlegging for ytterligere å fremme bærekraftig utvikling. Målet er å sørge for at de miljømessige konsekvensene av bestemte planer og programmer identifiseres og vurderes under forberedelsen, og spesielt før de blir vedtatt. Tapet av unik natur og kultur, store ulykker og kumulative og indirekte virkninger på miljøet og samfunnet, er risikoer som potensielt kan unngås gjennom effektiv SEA og miljømessig konsekvensvurdering (EIA). Ideen bak SEA var å kompilere en miljørapport som gjennomgår fakta relatert til regionens miljø, og forbedrer miljødimensjonen til Kolarctic CBC-programmet 2014–2020.

Målområdet til Kolarctic CBC-programmet 2014–2020 omfatter regionen Lappland i Finland, landskapet Norrbotten i Sverige, fylkene Nordland, Troms og Finnmark i Norge, og oblastene Murmansk og Arkhangelsk, og Nenetsia i Russland. Tilgrensende regioner kjerneprogrammet er Norra Österbotten i Finland, Västerbotten i Sverige og republikken Karelia og republikken Komi i Russland. Det enorme området har et enestående biomangfold og biologisk ressurser, så vel som enorm variasjon i økonomiske og sosiale forhold. Det er enormt rik på naturressurser som skog, fisk, mineraler, olje og gass.

Rapporten retter oppmerksomhet mot miljøspørsmål og eksisterende katastrofer for å unngå bestemmelser av miljøfarlige økonomiske incentiver i programmet, og for å fremme miljøvennlige eller indirekte positive incentiver. De mest påtrengende miljøtruslene i Kolarctic CBC-programområdet er klimaendring, fragmentering og tap av habitat, forsuring, radioaktiv forurensning og ulykkesrisiko, olje- og hydrokarbonforurensning og lekkasjerisiko, ikke-bærekraftig bruk av naturressurser, tap av biomangfold, økende mengder avfall og forurensning av drikkevann.

Kjerneregionen og de tilgrensende regioner er presentert i rapporten. Hovedbruken av områdenes land er beskrevet, og tilstanden til natur og naturvern er inkludert.

De store regionale kildene til forurensning og utslipp, og mulige miljørisikoer relatert til forskjellige tiltak og praksiser er adressert. Evalueringen og den miljømessige konsekvensvurderingen er gjennomført gjennom å reflektere de overordnede mål og prioriteter med deres mulige tiltak i programmet til regionens miljøer og deres spesielle karakteristika, inkludert den arktiske og nordiske naturs sårbarhet. De viktigste internasjonale miljøretningslinjer, strategier og programmer er tatt hensyn til i rapporten. Lisboa-strategien, Bærekraftig utvikling-strategien, det 7de miljøtiltaksprogrammet, Nordisk strategi for bærekraftig utvikling, Den Nordlige Dimensjons politikk og Barentssamarbeidet har alle blitt anerkjent.

Programmets overordna mål er å fremme levedyktig økonomi og attraktivitet i regionen, hvor innbyggere og besøkende nyter den arktiske naturen, og hvor de naturlige ressursene brukes på en bærekraftig måte. Programområdets behov sees i lys av fire tematiske mål: utvikling av næringsliv og SMB; miljøvern og klimatiltak; forbedring av regionenes tilgjengelighet, utvikling av bærekraftig og klimasikker transport og kommunikasjonsnettverk og -systemer; samt fremming av forvaltning av grensekontroll og grensesikkerhet, mobilitet og migrasjonsforvaltning.

Programområdet er ekstremt multikulturelt, og inkluderer urfolkene same og nenetsere, og omfatter et stort utvalg av forskjellige former for miljømessige bruk. Det juridiske rammeverket, både i sosial- og miljøsektorer, varierer. Ligest er det i Sverige og Finland. Presset som kommer fra internasjonale investorer, utforskning og

utvinning av naturressurser og markeder påvirker sterkt det tradisjonelle livsgrunnlaget i nord. Disse faktorene gjør de sosiale konsekvensvurderingsprosedyrene helt nødvendige så vel som svært kompliserte. Juridisk tilstrekkelighet kan hindre regulering og tilpasning av økonomiske aktiviteter til tradisjonelt levebrød. Behovet for EIA og SIA må vurderes mer detaljert når prosjektsøknadene skal vurderes. EIA og SIA må iverksettes i ethvert tilfelle i prosjekter hvor de måtte være juridisk påbudte.

Praksiser og tiltak gjennomført i prosjekter finansiert av Kolarctic CBC-programmet må sikte på langvarige og bærekraftige resultater. Kriterier for finansiering bør alltid inkludere tilstrekkelig betraktning av miljøtrusler og -risikoer for programområdet med hensyn til traktater og relaterte regelverk. De tematiske målene tar følgelig sikte på å unngå enhver negativ miljøpåvirkning og å fremme bærekraftig regionalutvikling, miljøvern og grenseregionalt samarbeid. Det er umulig å vurdere alle programmets konsekvenser før konkrete tiltak og prosjekter er iverksatt. Skjønt, teoretisk beskrivelser, og eksempler som indikerer hva som er de mulige virkningene av programmets gjennomføring på miljø og samfunn, er å finne i programdokumentet. I alle tilfeller er miljøpåvirkningene avhengige av styrken til aktivitetene og de forskjellige praksisene som skal tas i bruk. Påvirkningene er også svært avhengige av hvilke områder de måtte angå. Slike virkninger kan vise seg å være enten positive eller negative i alle mulige tiltak. Program- og prosjektaktiviteter kan resultere i positive karakteristikk og bærekraftig utvikling i visse områder. Alle de anvendte prosjektene bør evalueres individuelt og nøye for å unngå at aktiviteter og deres miljøpåvirkning sklir ut av kontroll.

Programprioritetene og de tematiske målene støtter ideen og tar sikte på å ha et godt og sunt miljø. Selv om programperioden er fra 2014 til 2020, burde det overordna bildet til prosjektene være deres langsiktige påvirkning når det kommer til natur og miljø. Seks år er en kort periode for naturen, og et bestemt prosjekts miljøpåvirkning bør defineres mye lenger inn i framtida. Noen virkninger er selvfølgelig umulige å forutsi, og i disse tilfellene hvor virkningene kan være negative bør forsiktighetsprinsippet etterkommes.

For å oppnå vellykka resultat i programperioden, er det miljømessig og sosialt viktig at de unike områdene med sin egen spesielle, kulturelle verdi beholder sin egenart og kan fremheve ens egen identitet. Fremdrifta av programmet og de detaljerte målene vil bli sjekket årlig av Overvåkningskomitéen. Det vil være viktig også årlig å evaluere den økologiske og den sosiale bærekrafta. Dette vil sikre at de tiltakene som kan være skadelige for miljøet kan unngås før de utvikler seg til større katastrofer.